

**Prilagajanje
podnebnim
spremembam:
Dobre prakse s
področja sodelovanja v
Alpskem prostoru**

Interreg
Alpine Space
GoApply
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

**Umwelt
Bundesamt**

Impresum

Izdajatelj:

Zvezna agencija za okolje in prostor, strokovno področje I
1.6 KomPass – Podnebne spremembe in prilagajanje nanje
Poštni predal 14 06
D-06813 Dessau-Roßlau
Tel: +49 340-2103-0
buergerservice@uba.de
www.umweltbundesamt.de

 /umweltbundesamt.de
 /umweltbundesamt
 /umweltbundesamt
 /umweltbundesamt

Avtorice in avtorji:

Andrej Lange, Maria von Mach, Andreas Vetter

Prevod iz nemščine v slovenščino:

T-WORKS

Uredništvo:

Barbara Simonič

Prelom in oblikovanje:

Atelier Hauer + Dörfler GmbH

Publikacije v obliki pdf:

www.umweltbundesamt.de/publikationen

Viri slik:

pokrov revija: shutterstock.com
S. 4: Photostudio d29, BMNT/Paul Gruber; S. 7: shutterstock.com; S. 13: shutterstock.com; S. 14: Herbert Formayer; S. 15: Umweltbundesamt Österreich; S. 17, 19: Petra Schön/Klimabündnis Österreich; S. 18: Alexander Czernin/freihand-zeichner.at; S. 23: Katharina Conradin/seecon; P. 25–27: Thomas Probst/PLANVAL AG; S. 29–30: Carsten Kuhn/Klima-Bündnis e.V.; S. 33–35: Stefanie Herkelmann, Tobias Nitschke/IKU GmbH; S. 38–39: Gregory Loucougaray; S. 42–43: Antoine Nicault/GREC-SUD; S. 46–47: Agenzia InnovA21; S. 49: Christian Iasio, Freddy Planinschek; S. 50–51: Pedoth et al, 2018; S. 54–55: Barbara Simonič; S. 58–59: Razvojna Agencija Rod Ajdovscina

Stanje: April 2019

Zahvaljujemo se akcijski skupini 8 „Strategija EU za Alpsko regijo“ (EUSALP) ter Projektu EU-Interreg Območje Alp „AlpGov“ za učinkovito podporo pri izbiri primerov dobrih praks.

**Prilagajanje podnebnim spremembam:
Dobre prakse s področja sodelovanja v
Alpskem prostoru**

”

“

Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje predstavljata dve izjemno zahtevni nalogi. Ponudbe za povezovanje so ključne pri združevanju znanj in idej različnih deležnikov v družbi, javni upravi, politiki, podjetjih, združenjih in v akademski sferi. Ta brošura ponuja primere dobrih praks, ki kažejo, kako se ti akterji lahko bolje povezujejo, učijo skupaj in naslovijo izzive s področja podnebnih sprememb na kreativen način!

Maria Krautzberger

predsednica Zvezne agencije za varovanje okolja v Nemčiji

”

“

Podnebne spremembe in njihovi učinki postavljajo alpski prostor in s tem vse alpske dežele pred primerljive in čezmejne izzive. Tudi rešitve zahtevajo transnacionalno sodelovanje akterjev na vseh ravneh, pri čemer je mogoče v alpskem prostoru ustvariti dolgoletne izkušnje in obstoječe mreže sodelovanja. Podnebni svet Alpske konvencije je s sistemom klimatskih ciljev 2050 izdelal obsežne cilje za podnebno nevtralno in prilagodljive alpske regije. Njihovo izvajanje lahko uspe le s tesnim in aktivnim vključevanjem različnih akterjev v regijah in občinah. To bo zahtevalo tudi nove učinkovite oblike sodelovanja. V tej brošuri so predstavljeni primeri dobrih praks, ki nudijo obilico spodbudnih pristopov in omogočajo učenje iz izkušenj drugih.

Dr. Helmut Hojesky

Avstrijsko Zvezno ministrstvo za trajnostni razvoj in turizem, vodja addelka IV/1: Usklajenost podnebne politike (predsednik Podnebnega sveta Alpske konvencije)

Kazalo vsebine

Uvod	6
11 točk, da bi sodelovanje uspelo	8
Primeri dobrih praks za prilagajanje na podnebne spremembe	10
Avstrija	12
Švica	20
Nemčija	28
Francija	36
Italija	44
Slovenija	52
Kontrolni seznam za uspešno sodelovanje	60
Dodatne informacije o prilagajanju na podnebje v alpskih državah	65

Uvod

Alpski prostor – v območju EU Interreg Območje Alp – je kraj, kjer biva in dela skoraj 70 milijonov ljudi in je hkrati največji naravni in kulturni prostor Srednje Evrope.¹ Podnebne spremembe in njihove posledice predstavljajo največje izzive za regijo. V zadnjih 120. letih se je temperatura dvignila za skoraj dve stopinji Celzija – kar je več kot dvakrat višje od povprečnega temperaturnega dviga na severni polobli.² Že danes lahko opazimo daljnosežne podnebne spremembe, ki med drugim povzročajo ekstremne dogodke, kot so močne padavine, poplave in vročinske valove. Te skrajnosti se bodo v prihodnosti še okrepile.

Tem spremembam se moramo skrbno prilagoditi. Strategije prilagajanja in programi ukrepanja se že razvijajo in sprejemajo tako na nacionalni kot delno na regionalni in lokalni ravni. Ti so še posebej uspešni takrat, če se skupaj razvijajo in izvajajo v sodelovanju med politiko, upravo, znanostjo, gospodarstvom in civilno družbo.

Za uspešno izvajanje so še posebej pomembni natančno opredeljeni postopki in oblike sodelovanja. Ustvarjajo prostor, da bi se učili drug od drugega in skupaj razvili in izvajali prilagojene rešitve. Sodelovanje je lahko raznoliko in si prizadeva za različne cilje: lahko spodbuja izmenjave, vzajemno učenje in sodelovanje različnih skupin akterjev. Sodelovanje mora ustvariti novo znanje in izboljšati postopke odločanja in izvajanja za prilagajanje podnebnim spremembam.

Ta brošura predstavlja dobre primere sodelovanja praks pri prilagajanju podnebnim spremembam v alpskem prostoru. Namenjena je predvsem zainteresiranim akterjem iz upravne prakse in organizacijam civilne družbe, zlasti na lokalni in regionalni ravni. Primeri naj bi navdihnili zasnovo in izvajanje oblik sodelovanja in zagotovili namige za uspešno izvajanje.

1 EU-Interreg-Alpine-Space-Programm (program alpskega prostora): www.alpine-space.eu/about/the-programme/which-area-is-covered.

2 Poročilo EEA št 8/2009, Regionalne podnebne spremembe in prilagajanje. Alpe se soočajo z izzivom spreminjanja vodnih virov: www.eea.europa.eu/publications/alps-climate-change-and-adaptation-2009

V publikaciji so predstavljeni rezultati projekta „GoApply – Multidimensional Governance of Climate Change Adaptation in Policy Making and Practice“, ki ga podpira EU program Območje Alp. Skupaj sodelujejo štiri partnerske institucije in 18 tako imenovanih „opazovalcev“ iz sedmih držav alpskega prostora. Prav tako obstajajo tesne povezave z mednarodnimi organizacijami in razvojnimi strategijami za alpski prostor, kot je npr. Strategija EU za alpsko regijo (EU-SALP) in Alpska konvencija.

Prvi del brošure opisuje kriterije, ki spodbujajo uspešno sodelovanje. V glavnem delu so predstavljeni primeri iz alpskih držav. V tretjem delu so predstavljeni konkretni nasveti za izvajanje ter drugi viri informacij in literature.

ZAHVALJUJEMO SE VSEM SODELUJOČIM ZA ODLIČNO SODELOVANJE IN ŠE POSEBEJ STROKOVNJAKOM ZA PREDSTAVLJENE PRIMERE PRAKS ZA NJIHOVO PODPORO!

11 točk, da bi sodelovanje uspelo

S tem kako se lahko uspešno oblikujejo formati sodelovanja, se hkrati ukvarja znanost in praksa. Vsak format mora biti skrbno pripravljen in prilagojen konkretni povezavi, v kateri se nahaja. Iz strokovne

literature o sodelovanju akterjev in izkušenj partnerskih institucij GoApply, je mogoče izpeljati splošna merila uspešnosti:

IZVEDLJIVOST

Zagotoviti zadostna finančna in časovna sredstva za pripravo, izvedbo in nadaljevanje dejavnosti; zagotoviti možnosti za povezovanje in krepitev zaupanja za sodelovanje

2

PRILAGOJENE METODE

Uskladiti informacije in metode s potrebami in stopnjami znanja udeležencev

4

JASNE OPREDELITVE

Vnaprej jasno določiti cilje, možnosti in omejitve formata

1

REPREZENTATIVNOST

Vključiti vse ustrezne skupine akterjev in olajšati njihovo sodelovanje; posebna pozornost je namenjena skupinam, katerim predstavlja udeležba izziv (npr. zaradi jezikovnih ovir, posebne prizadetosti ali omejenih sredstev)

3

PREGLEDNOST

Jasno in odkrito sporočati cilje, potek, priložnosti delovanja udeležencev in organizatorjev v celotnem postopku sodelovanja

5

UČINKOVITOST

Formati sodelovanja so lahko dolgotrajni in energetske intenzivni za vse udeležence; zato je potrebno ohraniti v ravnotežju stroške in koristi za vse udeležence

6

OBJEKTIVNOST

Sodelovanje je potrebno izvajati nepristransko; zagotoviti je treba znanstveno podlago predstavljenih informacij

8

SPOŠTOVANJE IN ZAUPANJE

Enakopravno se strinjati in sprejemati razlike v mnenjih in stališčih; podpirati krepitev zaupanja z neposredno, tudi neformalno izmenjavo med udeleženci in informel entre les participants

10

PRILAGODLJIVOST

Formate je potrebno oblikovati tako, da je mogoče vključiti nove vidike in doprinose udeležencev

7

PRAVOČASNO IN REDNO VKLJUČEVANJE

Akterje je treba vključiti kakor hitro je mogoče; če je mogoče, natančno načrtovati formate skupaj s ciljnimi skupinami

9

USMERJENOST NA IZVAJANJE

Prizadevati si za zaznavne in merljive rezultate in učinke; oceniti učinke in se sporazumevati

11

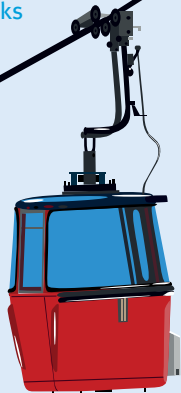
AVSTRIJA

CC-ACT – Prilagajanje podnebnim spremembam v občinah

Stran 12

Spremenljivi Mostviertel

Stran 16

ŠVICA

Zbirka orodij za obvladovanje podnebnih sprememb v regiji Surselva – Klima-Toolbox

Stran 20

Delavnica Usmerjenost k učinkom in komunikacija

Stran 24

NEMČIJA

ClimateCulture-Labs

Stran 28

Izmenjava idej in sodelovanja v regiji Allgäu

Stran 32

FRANCIJA AdaMont

Stran 36

GREC-SUD

Stran 40

ITALIJA Il Fiume Chiama

Stran 44

emBRACE

Stran 48

SLOVENIJA Dolgoročna podnebna strategija Slovenije

Stran 52

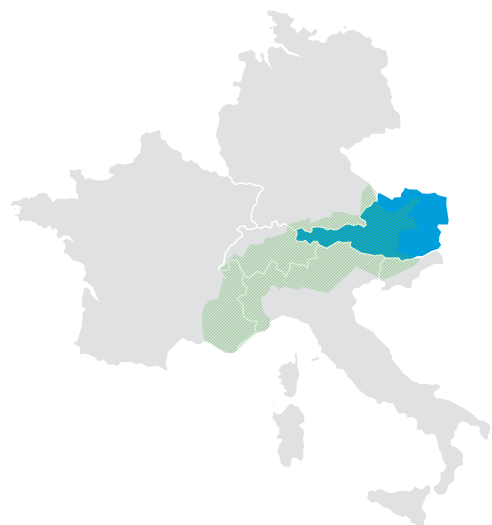
LIFE ViVaCCAdapt

Stran 56

Primeri dobrih praks za prilagajanje na podnebne spremembe

V naslednjem delu brošure želimo predstaviti primere dobrih praks za prilagajanje na podnebne spremembe v Alpskem prostoru. Pri tem nazorno ponazarjamo, katera merila uspešnosti so bila pri formatih še posebej

upoštevana. Ta knjižica vsebuje na koncu pregled s konkretnimi nasveti za pripravo, izvajanje in prenos oblik sodelovanja.

AVSTRIJA

CC-ACT – Prilagajanje podnebnim spremembam v občinah

Ozaveščenost in krepitev zmogljivosti za ukrepe v Avstriji

CILJ IN OPIS

V projektu „CC-ACT“ so bili razviti podatki in ukrepi za prilagajanje podnebnim spremembam ciljnim skupinam v občinah za nosilce odločanja. Najprej sta bila izbrana in analizirana dva vzorčna evropska instrumenta za prilagajanje – spletni vodnik „Klimatolse“ nemške Zvezne agencije za okolje ter petstopenjski „Adaptation Wizard“ britanskega programa za podnebne vplive. V ta namen so bili anketirani razvijalci in uporabniki instrumentov.

Intervjuji s strokovnjaki in spletna raziskava v izbranih občinah so vsebovali informacije o znanju, okvirnih pogojih, ozaveščenosti in potrebah po podpori. Na podlagi tega je bila razvita participativna podpora za sprejemanje odločitev: uporabniku prijazno spletno mesto (ccact.anpassung.at) in priročnik s petimi koraki za prilagajanje podnebnim spremembam v občinah in regijah. Za usposabljanje svetovalcev o lokalnih ukrepih prilagajanja, je bil s skupnimi akterji izdelan, preizkušen in nadalje razvit koncept usposabljanja.

Posebna novost

- ▶ **RAZLIČNE METODE:** Analiza obstoječih instrumentov za prilagajanje v praksi, spletna anketa v avstrijskih občinah in intervjuji s strokovnjaki na krajih samih so dosegli dober pregled stanja in potreb
- ▶ Načelo-„TRAIN THE TRAINER“: Ključne akterje je potrebno usposobiti, z občinami se je potrebno posvetovati o prilagajanju na podnebne spremembe

DEJAVNIKI USPEHA

Metode v projektu – intervjuji, delavnice in serije preizkusov – od začetka vključujejo posebej zavzete občine in dobro povezane ključne akterje. Njihovo strokovno in pridobljeno znanje se steka v razvoj podpor pri odločanju.

Na podlagi povratnih informacij so projektni izdelki prilagojeni na podlagi procesov.

Podnebne spremembe v Alpah – ledeniki izginjajo

PRILAGODLJIVOST

Prilagajanje projektnih izdelkov (podpore pri odločanju) s pomočjo krogov povratnih informacij in dveh aplikacij za testiranje v občinah

7

OBJEKTIVNOST

znanstvena komunikacija in ukrepanje kot tudi vključevanje znanstvenih inštitutov

8

*„Ti številni pogovori, delavnice
in razprave v občinah so bile vsekakor pomembne za
dosego cilja projekta – namreč,
da lahko obdelamo cije, primerne za skupino.“*

Dr. Andrea Prutsch (Avstrijska Zvezna agencija za okolje GmbH)

IZOGIBANJE OVIRAM

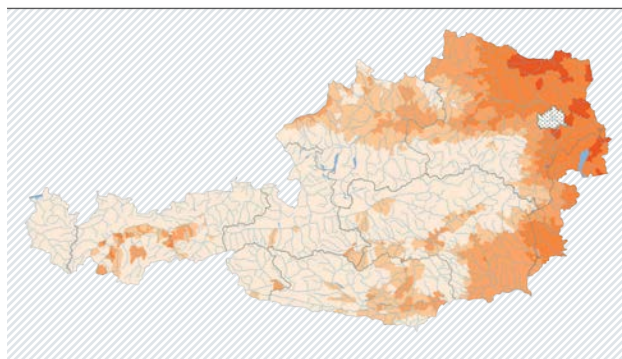
Neposredni osebni stik z občinami povečuje število udeležencev spletne ankete. Stiki v občinah se nato tudi uporabijo za iskanje anketirancev. Ključni akterji odločilno prispevajo k podpori pri odločanju in konceptu usposabljanja, tako da so izdelki prilagojeni ciljnim skupinam. Ključni akterji se usposablja po načelu „Train the trainer“ in tako lahko ciljno svetujejo občinam glede prilagajanja podnebnim spremembam. Ker so ta usposabljanja dolgotrajna in vsebinsko obsežna, je treba za to zagotoviti ustrezna sredstva.

VPOGLED

Tečaj svetovanja se navezuje na rezultate projekta „CC-ACT“ in nadaljuje usposabljanje za ključne akterje. Program financiranja „KLAR!“ (Pilotne regije za prilagajanje podnebnim spremembam) se ukvarja s pomočjo pri odločanju, ki se razvija v okviru projekta in podpira razširjanje znanja.

Slika 1

Ogroženost zaradi suše v Avstriji izpeljano iz vodne bilance

zelo velika velika srednja majhna
zelo majhna

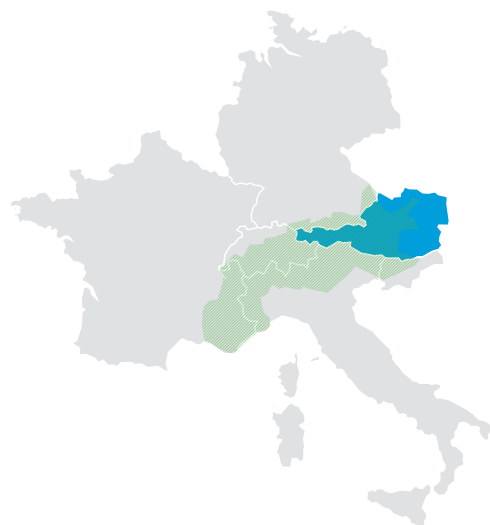
Vir: Herbert Formayer, 2016

Prepoznavanje in skrb zaradi podnebnih sprememb kot priložnost za občine

Pregled

- ▶ **FORMAT:** reprezentativna anketa, ki je potekala po vsej Avstriji med občinami, intervjuji s strokovnjaki, usposabljanje akterjev po načelu „Train the trainer“ za svetovalce občin
- ▶ **CILJ:** Zagotavljanje specifičnih informacij, ukrepov kot tudi usposabljanje akterjev za svetovalce za lokalno prilaganje podnebnim spremembam
- ▶ **OBD OBJE:** 01.09.2014 do 31.12.2016, zaključeno
- ▶ **KRAJ:** Avstrija (regionalne delavnice v Ober-Grafendorfu, Feldbachu in Seehamu in preizkus pomoči pri odločanju v Ebergassingu in Sarleinsbachu)
- ▶ **PROJEKTI PARTNERJI:** Avstrijska Zvezna agencija za okolje, Univerza za pedologijo, avstrijsko Krovno združenje za okolje, Univerza v Oxfordu
- ▶ **KONTAKTNA OSEBA:** Dr. Andrea Prutsch, avstrijska Zvezna agencija za okolje GmbH
- ▶ **DODATNE INFORMACIJE:**
www.ccact.anpassung.at
<http://klar-anpassungsregionen.at>
<http://klimawandelanpassung.at/index.php?id=35073>

AVSTRIJA

Spremenljivi Mostviertel

V dobri kondiciji v podnebno prihodnost

CILJ IN OPIS

Cilj projekta „Spremenljivi Mostviertel“ je bil tisti, ki je razvoj projektov in ukrepov pilotnih občin trajnostno oblikoval in zavaroval glede na prilagajanje podnebnim spremembam. Projekt je bil osredotočen na vključevanje obstoječega lokalnega znanja in ukrepov glede na trenutni razvoj občin.

V projekt je bilo vključenih sedem občin iz Spodnje Avstrije: Mank, Lunz am See, Gaming, Scheibbs, Frankenfels, Kirchberg/Pielach, Ober-Grafendorf. V vsaki občini so potekale štiri delavnice. Delavnica mreženja je združila vseh sedem občin. Tri konference so predstavljale rezultate projekta v javnosti, poskušale so gledati širše in vabile k razpravi. Dva srečanja izmenjav so akterjem civilnih družb in zainteresiranim v pilotnih občinah nudila dodatne možnosti za sodelovanje.

Projekt je uporabil različne medije, da bi naredil notranjo in zunanjo komunikacijo zanimivo in inovativno.

Posebna novost

- ▶ CELOVITA PRIPRAVLJALNA FAZA med drugim za izbiranje primernih občin in ustreznega jezikovnega in slikovnega pristopa
- ▶ VKLJUČEVANJE različnih lokalnih in regionalnih akterjev
- ▶ DOBRO USKLAJEN NIZ KOMUNIKACIJSKIH MEDIJEV: med drugim grafično snemanje, video sporočila dijakom, spletna foto galerija, časopis in turneje

DEJAVNIKI USPEHA

Načrt je obsegal številne formate prireditev, za katerega so predhodno potrebovali eno leto priprav. V formatih se je udeležilo veliko skupin akterjev. Zlasti obsežen proces izbire občin je poskrbel za sodelovanje motiviranih akterjev in nato nemoten potek projekta. V vsaki od prvih delavnic na kraju samem v občinah so bili glavna odgovorna oseba in ožja skupina iz približno desetih lokalnih akterjev; ti so nenehno spodbujali projekt in prispevali k njegovemu uspehu.

Tretja delavnica Podnebna zveza Avstrije v Kirchbergu (junij 2013)

PRAVOČASNO IN REDNO VKLJUČEVANJE

Osební stik s pilotnimi občinami, ki so gostile po štiri delavnice, kakor tudi skupno srečanje po koncu projekta, zagotavlja stalno sodelovanje

PRILAGODLJIVOST

Sodelovalno in za občino primerno oblikovanje projektnih tem in ustvarjalne predstavitve vmesnih rezultatov

7

9

*„Kakovost projekta Spremenljivi Mostviertel je bil
načeloma intenzivna delavnica, ki jo je mogoče v
osnovi izvajati povsod, naj bo to v mestnih ali podeželskih,
majhnih ali velikih občinah in mestih.“*

Petra Schön (Regionalni oddelek podnebne zveze Spodnje Avstrije)

IZOGIBANJE OVIRAM

O temi podnebnih sprememb naj bi se javno sporočalo tako v okviru projekta kakor zunaj njega, da bi po možnosti že zgodaj prepoznali obstoječa navzkrižja. Tako o pozitivnih kot negativnih učinkih podnebnih sprememb se lahko skupaj pogovarjamo zelo odkrito.

Za nemoteno komunikacijo naj bi zlasti v sodelovanju akterjev iz različnih strokovnih ozadij skupaj razpravljali in jasno opredelili pojme kot je npr. prilagajanje podnebnim spremembam. Usklajene definicije pojmov se lahko zabeležijo v pisni obliki in slikovno, da bi jih ponazorili udeležencem in se s tem izognili nesporazumom.

*Procesna pot k akcijske
mu načrtu je prikazana
grafično*

VPOGLED

Potek in sestava projekta se lahko dobro preneseta na druge občine in regije, ki se že vključujejo v področje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje in si prizadevajo za dolgoročni razvoj, prilagojen podnebnim spremembam.

Partnerji zveze na Mid-Term-konferenci v Gamingu (nov. 2013)

Pregled

- ▶ **FORMAT:** celovit projekt s sedmimi pilotnimi občinami: podroben postopek izbire udeležencev, niz delavnic, različni uporabljeni mediji
- ▶ **CILJ:** spodbuditi in izvajati v prihodnost usmerjene, za občine specifične projekte in ukrepe za prilagajanje podnebnim spremembam
- ▶ **OBD OBJE:** 2011 do 2014, zaključeno
- ▶ **KRAJ:** Mostviertel (sklop projekta), Avstrija
- ▶ **PROJEKTNI PARTNERJI:** Avstrijska Zvezna agencija za okolje, Zvezna dežela Spodnja Avstrija, Agencija za energijo in okolje Spodnja Avstrija, Pilotne regije za podnebje in energijo, Vodilni park kulture Železna cesta, Vodilna regija Mostviertel sredina, Turizem Mostviertel Tourismus GmbH, Obnova vasi in mest Spodnja Avstrija, Regionalno združenje za razvoj Spodnja Avstrija-zahod, Regionalno združenje Spodnja Avstrija-sredina
- ▶ **KONTAKTNA OSEBA:** Petra Schön, Regionalni oddelek podnebne zveze Spodnje Avstrije
- ▶ **DODATNE INFORMACIJE:**
www.klimabuendnis.at/wandelbares-mostviertel-fit-in-die-klimazukunft-das-projekt

ŠVICA

Zbirka orodij za obvladovanje podnebnih sprememb v regiji Surselva – Klima-Toolbox

Kovček z orodjem kot pomoč pri ozaveščenosti in odločanju za regionalno prilagajanje podnebnim spremembam

CILJ IN OPIS

„Klima-Toolbox Surselva“ je instrument, ki podpira regionalne nosilce odločanja pri razvoju strategij za naslavljanje priložnosti in tveganj povezanih s prilagajanjem podnebnim spremembam. Zbirka orodij vključuje gospodarsko, okoljsko in družbeno stanje ter razvoj regij v pomoč razpravi in razvoju strategije.

Kot fizična zbirka orodij, vsebuje zbirka orodij za podnebje vse potrebne instrumente za izvedbo delavnice na temo Prilagajanje podnebnim spremembam: Listki poslovnega modela, osnovno poročilo o podnebnih spremembah za regijo Surselva, plakati o nevarnostih in učinkih podnebnih sprememb, kartice o tveganjih in priložnostih in zbirka ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam.

Uporaba zbirk orodij za obvladovanje podnebnih sprememb je razdeljena na tri faze: Faza priprave, delavnice in izvedbe. Faza delavnice tvori jedro zbirke orodij za obvladovanje podnebnih sprememb, saj se tu razvija temelj skupne strategije za regijo.

Posebna novost

- ▶ Osredotočanje na regionalno raven in medobčinsko sodelovanje
- ▶ Regionalni poslovni model je osnova za razvoj strategije
- ▶ Zbirka orodij za podnebje je sestavljena iz fizičnega kovčka z orodjem za izvajanje delavnic za prilagajanje podnebnim spremembam

DEJAVNIKI USPEHA

Zbirka orodij za obvladovanje podnebnih sprememb spodbuja poleg izvajanja delavnic tudi pripravo in nadaljnje ukrepe prireditelj, ter s tem olajša ciljno usmerjenost procesa prilagajanja. Lokalni akterji v postopku sami predlagajo aktualne dogodke na kraju samem, kot tudi obstoječe priložnosti in tveganja.

S pomočjo dobro pripravljenih znanstvenih spoznanj je smiselno ponazoriti, kako se podnebne spremembe odražajo v regiji, ter kako so akterji pri tem dejansko prizadeti.

USMERJENOST NA IZVAJANJE

PRILAGOJENE METODE

Poslovni model, ocenjevanje priložnosti in tveganja ter akcijski načrt so prilagojeni regionalnim okoliščinam

4

Določanje prednostnih ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam za regijo kot tudi ocenjevanje njihove izvedljivosti in imenovanje odgovornih za hitro vzpostavitev projektov

11

„Zbirka orodij za obvladovanje podnebnih sprememb je dobro inovativno orodje, ki na primer v občini spodbuja ozaveščenost akterjev na kraju samem in povzroča odzive ter spodbuja izvajanje ukrepov.“

Urs Giezendanner (Vodja posvetovalnice za regionalni razvoj regije Surselva)

IZOGIBANJE OVIRAM

Da bi lahko intenzivno razpravljali, je število akterjev na delavnicah omejeno na 15 oseb. Delavnice bodo vodili strokovnjaki, pa tudi ozaveščeni in obveščeni občani, ki imajo o tej temi že predhodno znanje.

Če je mogoče, se lahko zahtevana raven znanja zagotovi z uvodno prireditvijo in dodatnimi informacijami, kamor se lahko vključi širše občinstvo. Da bi lahko izvajali ukrepe prilagajanja v občinah in regijah, je potrebno te stalno finančno in strokovno podpirati.

VPOGLED

Zbirka orodij za obvladovanje podnebnih sprememb se lahko uporablja v občinah in regijah, ki želijo izdelati strategijo prilagajanja podnebnih sprememb. Morda bo potrebno prilagajanje, da bi lahko opisali posebne nevarnosti, učinke, tveganja in priložnosti ter konkretne ukrepe. Okvirni pogoji v regiji Surselva so podobni zlasti drugim alpskim regijam, zato se lahko tu zbirka orodij za obvladovanje podnebnih razmer dobro prenese. Kanton Graubünden namerava uporabiti zbirko orodij za obvladovanje podnebnih sprememb poleg Surselve tudi v drugih regijah.

Zbirka orodij za obvladovanje podnebnih sprememb Graubünden – zbirka orodij za upravljanje podnebja

Pregled

- ▶ **FORMAT:** Fizična zbirka orodij z materiali za izvedbo delavnic za prilagajanje podnebnim spremembam na podlagi regionalnega poslovnega modela in ocenjevanja priložnosti in tveganj
- ▶ **CILJ:** Podpora lokalnim in regionalnim nosilcem odločanja pri izdelavi strategije prilagajanja podnebnim spremembam in ustreznih ukrepov
- ▶ **OBD OBJE:** Od januarja 2014 do decembra 2016, zaključeno
- ▶ **KRAJ:** Regija Surselva (sklop projekta) kanton Graubünden, Švica
- ▶ **PROJEKTNI PARTERJI:** seecon GmbH (vodenje projekta), CIPRA International Švica, mountain wilderness, Biosfera Entlebuch (izmenjava izkušenj)
- ▶ **KONTAKTNA OSEBA:** Urs Giezendanner, vodja posvetovalnice za regionalni razvoj regije Surselva
- ▶ **DODATNE INFORMACIJE:**
www.regiun-surselva.ch/de/regionalentwicklung/klima-toolbox-surselva

ŠVICA

Delavnica Usmerjenost k učinkom in komunikacija

Delavnica v okviru pilotnega programa „Prilagajanje podnebnim spremembam“

CILJ IN OPIS

Delavnica Usmerjenost k učinkom in komunikacija projektov je potekala v prvi fazi programa pilotnega programa „Prilagajanje podnebnim spremembam“ Zveznega urada za okolje v Švici, ki so jo sprožili in začeli izvajati na zahtevo projektnih vodij pilotnega programa. Udeleženci so spoznali dva modela, ki bolj učinkovito analizirata, sledita in izboljšujeta cilje in učinke zadevnega projekta.

Po vzoru strokovnih prispevkov k obstoječim konceptom, so nosilci projekta delali v delovnih skupinah, da bi ponazorili optimizacijo učinka in primerne komunikacijske strategije svojih projektov. S tem je bilo znanje, pridobljeno s strokovnimi prispevki v okviru delavnic, uporabljeno na konkretnih projektih.

Posebna novost

- ▶ INTERAKTIVNI ELEMENTI DELAVNICE: Izdelava štirih vzorčnih modelov učinkovanja in komunikacijskih strategij na podlagi projektov udeležencev pilotnega programa

DEJAVNIKI USPEHA

Delavnica je bila usmerjena h konkretnim potrebam vodij projektov in je poudarila osebno izmenjavo med prireditvijo. Zato je poskrbela razmeroma prožna zasnova pilotnega programa in razpoložljivi viri.

Udeleženci so v delavnici uporabili modele za projekt Usmerjenost k učinkom in komunikaciji na svoje lastne projekte povsem konkretno tako, da je postala neposredna korist zasnutka hitro jasna.

PRILAGODLJIVOST

Delavnica je bila sprožena na zahtevo projektnih nosilcev

7

PRILAGOJENE METODE

Strokovni prispevki in praktična uporaba na delavnicah izpolnjujejo potrebe vodij projektov

5

„Modeli učinkovanja so enostavna metoda, da predstavite logiko projekta na eni strani papirja A4.“

Thomas Probst (PLANVAL AG, bivši Zvezni urad za okolje v Švici)

IZOGIBANJE OVIRAM

Če se obdelani projekti izvajajo v različnih jezikih, kot je bilo to v tem primeru, podpira prevod večjezičnih udeležencev ali zunanjih izvajalcev nemoten potek formata. Da bi lahko ustvarili modele učinkovanja in komunikacije s pomočjo vzorčnih projektov, je treba delavnico načrtovati brez velikega časovnega pritiska. Koristno bi bilo npr. razdeliti teme projekta Usmerjenost k učinkom in komunikaciji na dve ločeni delavnici, da bi se izognili časovnim zastojem.

VPOGLED

Možno je, da bodo v drugi fazi (2018–2022) pilotnega programa „Prilagajanje podnebnim spremembam“ švicarskega Zveznega urada za okolje vključeni viri, ki bodo celoviteje podpirali zainteresirane nosilce projekta pri izdelavi lastnih modelov učinkovanja zunaj delavnice.

*Vtisi delavnic iz pilotnega programa
„Prilagajanje podnebnim spremembam“*

Pregled

- ▶ **FORMAT:** Delavnica o izboljšani usmerjenosti učinkovanja in komunikacije projektov prilagajanja za pilotne občine
- ▶ **CILJ:** Usposabljanje nosilcev projektov, da bolje sodelujejo z zunanjim svetom in ocenjujejo svoj vpliv
- ▶ **OBD OBJE:** 06.05.2015, zaključeno (prva faza programa 2013–2017)
- ▶ **KRAJ:** Ittigen (kraj prireditve), Švica (sklop projekta)
- ▶ **PROJEKTNI PARTNERJI:** Švicarski Zvezni urad za okolje, PLANVAL AG
- ▶ **KONTAKTNA OSEBA:** Dr. Thomas Probst, PLANVAL AG
- ▶ **DODATNE INFORMACIJE:**
www.bafu.admin.ch/bafu/de/home/themen/klima/newsletter/newsletter-pilotprogramm-anpassung-an-den-klimawandel/2--newsletter-pilotprogramm-anpassung-an-den-klimawandel-9--ap.html#1157008832

NEMČIJA

ClimateCulture-Labs

Spreminjanje kulture z ozirom na podnebje dosežimo skupaj

CILJ IN OPIS

Uspešno oblikovanje varovanja podnebja in prilagajanje podnebnim spremembam predpostavlja, da je ukvarjanje s podnebnimi spremembami del vsakodnevne kulture in se odraža v razmišljanju, prepričanjih in delovanju. To je pristop projekta ClimateCulture-Labs (CCL), platforme za učenje in sodelovanje za skupno spreminjanje kultur z ozirom na podnebje. Cilj je spodbuditi učenje, motivacijo in ukrepanje za ravnanje s podnebjem, tako z razpravo notranjih zaposlenih kot tudi s konkretnimi idejami, ki se razvijajo s sodelovanjem. Laboratorij je namenjen vsem zainteresiranim; v prireditve so vključeni predstavniki iz uprave, znanosti, organizacije iz varstva podnebja in prostovoljnih dejavnosti.

Laboratoriji ClimateCulture-Labs so sestavljeni iz dveh stebrov: enodnevnih CCL delavnic in lokalnih skupnostih na kraju samem, ter platform spletnega sodelovanja in učenja. Oba sta združena v t.i. pristop „Blended Learning“ (celostno učenje). Delavnice so lokalne, enodnevne prireditve, ki jih pripravijo in izvajajo konzorcij CCL in lokalni pobudniki. Udeleženci se povežejo, izmenjujejo izkušnje in skupaj razvijajo ideje in rešitve za lokalno varovanje podnebja in prilagajanje podnebnim spremembam. Teme in spodbude se usmerjajo na potrebe udeležencev. Delavnice so zato namenoma zelo interaktivne in odprto zasnovane. V ta namen se

Posebna novost

- ▶ Osredotočenje na ODNOSE IN KULTURO k podnebnju prijaznemu ravnanju
- ▶ CELOSTEN PRISTOP K UČENJU iz spletne platforme in delavnic na lokalni ravni

uporabljajo različne metode sodelovanja, med drugim delo v majhnih skupinah, pogovori s partnerji, razprave v obliki „Fishbowl“ ali „kolo trajnosti“ (glej fotografijo).

Spletna platforma nudi udeležencem prostor za povezovanje izven delavnic. Na njej so pripravljene delavnice, ki so pozneje zabeležene. Platforma nudi inspiracijo in informacije o okolju in podnebnju prijaznem ravnanju, med drugim prek blog objav in poučnih videov. Nudi možnosti za komunikacijo in mreženje udeležencev. Kombinacija obeh elementov trenutno ustvarja skupnost, ki se skupaj zavzema za spremembo kulture z ozirom na podnebje.

Interaktivna delavnica v regiji Augsburg: Umestitev udeleženca v kolo trajnosti

PRILAGODLJIVOST

Na delavnicah se lotevajo tem organizatorjev in udeležencev, ki jih obravnavajo skupaj

7

SPOŠTOVANJE IN ZAUPANJE

Osrednja enakopravna srečanja in odprte izmenjave podpirajo raznolikost uporabljenih instrumentov

10

„Na zunaj lahko spremenim samo nekaj, če sem to spremembo sprejel znotraj sebe“

Carsten Kuhn, Zveza za podnebne spremembe

DEJAVNIKI USPEHA

Odperta narava prireditev omogoča dialoge na enakovredni ravni. Teme so popolnoma usmerjene k zanimanju in potrebam udeležencev na kraju samem. Skupna organizacija pobudnikov v skupnostih pomaga pri doseganju in motiviranju ciljnih skupin ter pri uvajanju tem na predstavitvah, ki so pomembne za sam kraj. V številnih delavnicah so se lahko vključili predstavniki z vrha lokalnih uprav (župani, vodje okrožij), ki poudarjajo vrednost predstavitve in spodbujajo nadaljnjo mreženje v občinah.

Za uspeh delavnic sta pomembna tudi izbira kraja predstavitve ter ozračje. Navdihujoči kraji, ki so povezani s temo, bi morali spodbujati razprave. Prireditev v Augsburgu je bila npr. v hotelu „Grandhotel Cosmopolis“, ki je hkrati kulturni kraj, hotel in prenočišče za begunce; tako so se lahko poudarili vidiki kot je preseljevanje v begu in kreativnost v spreminjanju kulture z ozirom na podnebje. Spletna platforma za učenje spodbuja izmenjavo, povezovanje in delovanje

Interaktivna delavnica v regiji Augsburg: Mreženje in izmenjava izkušenj za lokalno varovanje podnebja in prilagajanje na podnebne spremembe

v samoorganizaciji po prireditvah; služi kot osrednji vozlož za zbiranje znanja, posredovanje metod in nadaljnji razvoj idej.

IZOGIBANJE OVIRAM

Pristop, ki stremi k spremembi notranjih stališč in kultur delovanja, ni razumljiv sam po sebi in ga je potrebno sporočiti. Pri tem so še posebej pomembni lokalni multiplikatorji, ki vabijo in motivirajo udeležence. Uporaba internetne platforme je tudi korak naprej k digitalni prihodnosti in zahteva predznanja in pripravljenost za spletno komunikacijo in izmenjavo.

VPOGLED

Poleg desetih lokalnih delavnic, bodo potekale tri nadregionalne prireditve, kjer se bodo povezali akterji in spoznanja iz občin in kjer bodo poglobili izmenjavo. Spletna platforma CCL naj bi obstajala še po koncu projekta in bo služila vzpostavitvi trajne skupnosti, ki bo na lastno pobudo nadaljevala pristope ClimateCulture-Labs.

Pregled

- ▶ PROJEKT: ClimateCulture-Lab – predstavitev in spletna platforma v spreminjanju kulture z oziroma na podnebje
- ▶ CILJ: samostojni razvoj okolju prijaznega delovanja na lokalni ravni
- ▶ FORMAT: Kombinacija spletne platforme za učenje in lokalno izpeljanih, enodnevnih delavnic
- ▶ OBDOBJE: od 2017
- ▶ KRAJ: 10 občinskih delavnic po celotni Nemčiji, med drugim v Augsburgu; 3 nadregionalne delavnice; spletne predstavitve
- ▶ PROJEKTNI PARTNERJI: Zveza za podnebne spremembe, Pestel Inštitut, Solarni inštitut Jülich
- ▶ KOORDINATORKA PROJEKTA: Andrea Steckert, Pestel inštitut
- ▶ KONTAKTNA OSEBA: Carsten Kuhn, Zveza za podnebne spremembe
- ▶ DODATNE INFORMACIJE:
www.KlimaKultur-Labor.de;
www.climateculture-lab.de

NEMČIJA

Izmenjava idej in sodelovanja v regiji Allgäu

Razvoj idej in pobud pri prilagajanju podnebnim spremembam

CILJ IN OPIS

Cilj Izmenjave idej in sodelovanja v regiji je združiti različne akterje in njihove ideje za konkretne ukrepe pri prilagajanju podnebnih spremembam ter spodbujati prostovoljna, regionalna sodelovanja. Načrt cilja je ozavestiti akterje za prilagajanje na podnebne spremembe in spodbujati prostovoljno delovanje z odprtim formatom predstavitev. Poleg predstavnikov lokalne politike, gospodarstva in združenj, vabi izmenjava idej in sodelovanja k razpravi tudi zainteresirano prebivalstvo.

Spletna platforma omogoča predhodno povezovanje projektnih idej in konkretnih vprašanj. V okviru izmenjave sodelovanja bodo predstavljene te ideje in razložene s strani udeležencem. Predstavitev nudi tudi prostor za izmenjavo in razpravo v formatu „trg“. Po spodbudni predstavitvi bodo potekale razprave v manjših skupinah, iskali bodo podpornike in sklenili sporazume o sodelovanju. Ustvarjalci idej delujejo v teh razpravah kot kontaktne osebe in kot odgovorni za izvedbo projektnih idej.

Posebna novost

- ▶ SPLETNA PLATFORMA za zbiranje projektnih idej in za izmenjavo zainteresiranih pred predstavitvijo
- ▶ KÜMMERER: Ustvarjalci idej so hkrati kontaktne osebe za projekte in so odgovorni za njihovo izvajanje

DEJAVNIKI USPEHA

Lokalni akterji lahko vnaprej zberejo ideje za ukrepe prek spleta in s tem sami določijo vsebine projekta Izmenjave idej in sodelovanja. Majhno število spodbudnih predstavitev zahteva dosti prostora za izmenjavo, pri čemer postane razprava zaradi zbranih idej in vprašanj bolj konkretna. Strokovno vodenje predstavitev in učinkovito upravljanje s časom ter grafična dokumentacija projektnih idej skrbijo za nemoten potek predstavitve.

Prva prijava interesa na začetku izmenjave sodelovanja

PRAVOČASNO IN REDNO VKLJUČEVANJE

Spletna platforma omogoča vključevanje vseh zainteresiranih pred in enakopravno izmenjavo med predstavitvijo

9

REPREZENTATIVNOST

Format je odprt za nosilce odločanja v upravi, gospodarstvu, združenjih in za občane

3

USMERITEV IZVEDBE

Konkretni dogovor o ukrepih z določitvijo odgovornih oseb

11

*„Pri Izmenjavi idej in sodelovanja gre za to,
da se ljudje med seboj pogovarjajo, skupaj
ustvarjajo projektne ideje in razvijajo skupno razumevanje
za ta projekt, da bi ga nato skupaj izvajali.“*

Sebastian Ebert (Nemška Zvezna agencija za okolje)

IZOGIBANJE OVIRAM

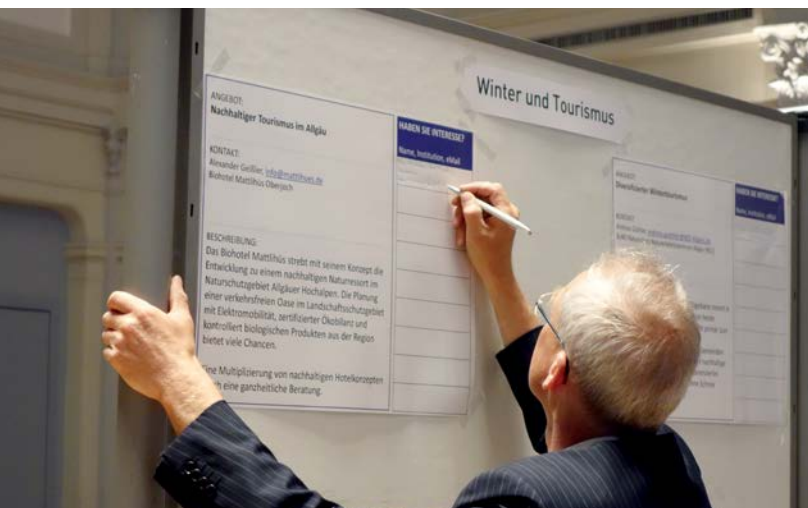
Da bi združili čim več zainteresiranih in sprožili projekte, so dovoljene tudi projektne ideje s področja blaženja podnebnih sprememb in trajnosti. Uvodne predstavitve na prireditvi bi morale biti razumljivo oblikovane z jedrnatimi, kratkimi izjavami in privlačnimi grafikami. Izmenjava sodelovanja v Allgäu je bila regionalno usmerjena in povezana z ustreznimi potnimi stroški za udeležence. Izvedba na različnih krajih v regiji lahko zmanjša potne stroške.

Po prireditvi naj bi se nadalje spremljalo izvajanje projektnih idej. Po nadaljnji prireditvi se lahko tako po določenem obdobju zbere stanje izvedbe ter razvija izmenjava izkušenj in rešitev težav.

VPOGLED

Podobne prireditve, ki so neodvisne od projekta Izmenjave sodelovanja v Allgäu, so načrtovane za leto 2019 oz. 2020. Te je mogoče dopolniti z ukrepi podpore pri konkretnih izvedbah in krepitevijo začetnih projektov.

Predstavitev idej in nadaljnja razprava v odprtem formatu o izmenjavi sodelovanja

Pregled

- ▶ **FORMAT:** Spletna baza podatkov, predlogi idej in poldnevna razprava v tržnem formatu
- ▶ **CILJ:** Izmenjava idej in spodbud konkretnih projektov prilagajanja podnebnim spremembam lokalnih akterjev
- ▶ **OBD OBJE:** 20.06.2017 poldnevni format, zaključeno
- ▶ **KRAJ:** Kempten (kraj prireditve), regija Allgäu (projektni okvir), Nemčija
- ▶ **PROJEKTNI PARTNERJI:** Nemška Zvezna agencija za okolje (naročnik), IKU_DIE DIALOGGESTALTER (izvedba), Regija Allgäu (podpora), ter 8 podpornikov
- ▶ **KONTAKTNA OSEBA:** Sebastian Ebert, nemška Zvezna agencija za okolje
- ▶ **DODATNE INFORMACIJE:**
www.kooperation-anpassung.de/
kooperationsboersen/region-allgaeu

FRANCIJA AdaMont

Partnerstva za pridobitev znanja in ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam v alpskem predgorju

CILJ IN OPIS

Projekt AdaMont povezuje znanje s prilagajanjem na podnebne spremembe in sledi celostni zasnovi. Sodelovanje med raziskavo in prakso ter različnimi strokovnimi področji spodbuja izmenjavo znanja in skupne dejavnosti na področju prilagajanja podnebnih sprememb, ki koristijo različnim akterjem.

Prostorski poudarek je na francoskem sredogorju in obsega 4 regionalne nacionalne parke. Jedro projekta je kakovostna raziskava regije glede na podnebne težave in tveganja in s tem povezani prilagoditveni ukrepi. V juniju 2015 je potekala uvodna prireditev z okrog 90 udeleženci. Notranje sodelovanje vodij projektov je bilo oblikovano in okrepljeno s skupno dogovorjenimi opredelitvami pojmov in rednimi delovnimi seminarji z 20 do 30 osebami. Poleg tega je bilo zapolnjenih več mest, ki so osebno podprle projekt AdaMont.

Pet celodnevni delavnic z 20 do 30 osebami je zajemalo regionalno pomembne teme, kot so kmetijstvo in gozdarstvo, turizem, gospodarjenje z vodo in naravne nesreče. Poleg tega je bila organizirana razširjena delavnica z 60 udeleženci. Znanstveno podlago delavnic je sestavljal model „MAIA“, ki vsebuje posebej izdelane regionalne podnebne projekte (navezujoče na scenarije IPCC).

Posebna novost

- ▶ RAZNOLIKE PONUDBE: Spletna stran, brošure, tečaji geolova, usposabljanje in ukrepi ozaveščanja za gorske delavce in šolske strokovne sodelavce
- ▶ IZDELKI: „MAIA“ podnebni model regionalnega prilagajanja in obsežna podatkovna zbirka znanja „MAIA“

Udeležilo se je okrog 150 ljudi, predvsem predstavnice in predstavniki podjetij in uprave, znanosti in upravljalnih območij ter druge regionalne strokovnjakinje in strokovnjaki. Znanje, pridobljeno na delavnicah ter podnebni model „MAIA“, je obdelano in javno dostopno v podatkovni bazi „MAIA“.

DEJAVNIKI USPEHA

Z vključevanjem nacionalnih parkov in njihovih stikov, bi lahko pridobili veliko različnih regionalnih akterjev za udeležbo v nizu delavnic. Zlasti obstoječe partnerstvo z regionalnim nacionalnim parkom Vercors je privedlo do uspešnega sodelovanja in mobilizacijo zainteresiranih oseb. Ustvarjena osnova zaupanja in odprtost formata sta omogočila učinkovito izmenjavo. Vizualizacija idej udeležencev – med drugim s pomočjo kartic in zemljevidov ter slik regije – je podpirala individualno udeležbo in kasnejšo izmenjavo med prisotnimi. Vključitev znanstvenih

PRILAGODLJIVOST

Odprtost za nove ideje in vnos znanja udeležencev

7

OBJEKTIVNOST

Vključevanje neodvisnih akterjev s področja znanosti ter priprava podnebne modela kot osnova za strokovno sodelovanje

8

„Globalna filozofija projekta je bila, da ne bi izumljali kaj novega, temveč da bi uporabljali obstoječe pobude, projekte in rezultate, ki bi se izvajali za prilagajanje podnebnim spremembam v sredogorju in jim zagotovili dodano vrednost.“

Philippe Félix (Irstea Grenoble)

modelov je služila za strokovno in konstruktivno razpravo. Predstavitve projekta AdaMont pri mednarodnem filmskem festivalu v Vercrosu po zaključku projekta, je povečala njegovo prepoznavnost pri različnih skupinah akterjev.

IZOGIBANJE OVIRAM

Udeležbo vseh pomembnih akterjev na prireditvah je mogoče povečati prek informacij in z neposrednimi nagovori. Zaradi odprtosti delavnic je bilo zbranih veliko informacij. Za naknadno razvrščanje in pripravo informacij je treba načrtovati dovolj časa. Če manjkajo potrebne informacije, je lahko v pomoč pogovor z regionalnimi akterji, ki lahko priskrbijo stike s strokovnjaki. Razprave na delavnicah bi morale biti po potrebi tematsko odprte in ciljno usmerjene, da bi se izognili manjkajočim in presežnim informacijam.

Rezultati zbiranja idej znanosti in drugih strokovnjakov o učinkih podnebnih sprememb

VPOGLED

Podoben niz delavnic se lahko prenese tudi v druge regije. Pri mobilizaciji pomembnih akterjev so v pomoč stiki v regiji ter prilagojena komunikacija. Odvisno od strokovnega znanja je mogoča tudi izdelava obsežne podatkovne baze in podnebne modela za posamezno regijo.

Pogled na gorsko verigo naravnega parka Vercors v jeseni

Pregled

- ▶ **FORMAT:** Ustvarjanje znanja prek delavnic z akterji s področja znanosti in prakse, izdelki: Podnebni model „MAIA“ in podatkovna baza
- ▶ **CILJ:** Izmenjava znanosti in prakse, zagotavljanje regionalno specifičnih informacij za prilagajanje podnebnim spremembam štirih regionalnih nacionalnih parkov francoskega alpskega predgorja
- ▶ **OBD OBJE:** Junij 2015 - 2017, zaključeno
- ▶ **KRAJ:** Alpsko predgorje (regionalni naravni parki: Bauges, Chartreuse in Baronnies ter Vercors (glavno območje)), Francija
- ▶ **PROJEKTNI PARTNERJI:** Irstea, Nacionalni center za meteorološke raziskave, Regionalna naravna parka Vercors in Prealps
- ▶ **PODPORNIKI:** Program Medvladni odbor za podnebne spremembe (GICC), Državni observatorij za posledice globalnega segrevanja (ONERC)
- ▶ **KONTAKTNA OSEBA:** Philippe Félix, Delphine Piazza-Morel, Irstea Grenoble
- ▶ **DODATNE INFORMACIJE:** www.irstea.fr/fr/impacts-du-changement-climatique-et-adaptation-en-territoire-de-montagne-projet-adamont (französisch); www.irstea.fr/en/all-news/territories/mountain-areas-laboratories-climate-change (angleščina)

FRANCIJA GREC-SUD

Mreža znanstvenih in regionalnih akterjev za povezovanje znanja v regiji Provence-Alpes-Côte d'Azur

CILJ IN OPIS

Leta 2014 je bil izveden popis raziskovalk in raziskovalcev, ki se ukvarjajo s podnebnimi spremembami v regiji Provence-Alpes-Côte d'Azur. Ta popis je bil osnova za mrežo GREC-SUD, ki izmenjuje in povezuje znanje o podnebnih spremembah, da bi različne akterje poučil o vplivih na podnebje. S tem bi morala biti ustvarjena izmenjava med znanostjo ter politiko in prakso.

Prednostno so bile izdelane znanstvene publikacije, zbrane so bile pomembne informacije, ki so bile objavljene na spletu. Poleg tega obstajajo različne prireditve – tematski dnevi, konference, znanstvene kavarne – katerih se vsakokrat udeleži od 30 do 100 ljudi. Zanimanje za projekt je nenehno naraščalo in nastal je krog različnih udeležencev. Načeloma se lahko pri delu in dejavnostih projektov udeležijo vsi zainteresirani.

Posebna novost

- ▶ ODPRTJE IN DIALOG znanosti s politiko in družbo
- ▶ VKLJUČENOST AKTERJEV: Sprejeti so predlogi in posebne želje šol in civilnih združenj
- ▶ PRILAGOJENI FORMATI: Tematski dnevi, konference in znanstvene kavarne ter umetniški projekti

DEJAVNIKI USPEHA

Strokovno znanje in zavzetost znanstvenic in znanstvenikov ter članov GREC-SUD igrata pomembno vlogo pri uspešni izvedbi raznolikih formatov prireditve. Tako omogočan neposreden dialog med znanostjo in regionalnimi akterji je ključ do uspeha mreže. Neodvisnost in motivacija raziskovalcev skrbi za zaupanje med udeleženci in spodbuja odprte razprave.

Naraščajoča ozaveščenost za podnebna vprašanja v vseh slojih družbe krepi projekt GREC-SUD in povečuje udeležbo različnih akterjev. Drugi dejavniki uspeha so raznolikost obravnavanih tem, prilagojene smernice za različne ciljne skupine ter enakovredna izmenjava.

PRILAGOJENE METODE

Z odprtostjo, neodvisnostjo in zaupanjem je mogoče vzpostaviti široko mrežo in razširiti znanje

4

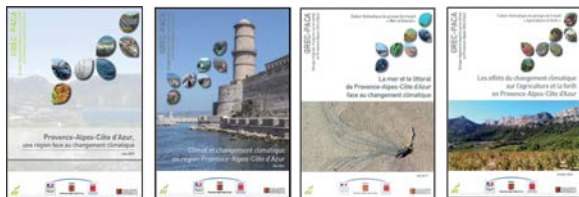
OBJEKTIVNOST

Zbiranje in priprava znanja z neodvisnimi znanstveniki in spodbujanje izmenjave na osnovi zaupanja

8

„Naš cilj je vključiti javnost, pri čemer zajamemo in pokažemo posledice podnebnih sprememb. Regionalni akterji bi morali postati akterji za prilagajanje in zmanjšanje vplivov podnebnih sprememb.“

Philippe Rossello (GREC-SUD)

Prenos znanja GREC-SUD: Tematske brošure za politiko in drugi pomembni akterji

IZOGIBANJE OVIRAM

Za mrežo je posebej pomemben odprt dialog. Tu je potrebno nameniti pozornost prilagojenemu jeziku: Za izmenjavo poiščite ustrezne besede in kontekst. Pomembno je, da se pri dialogu upošteva neodvisnost udeleženih znanstvenih akterjev za vzpostavitev zaupanja. Kakovost prireditev in izdelkov se zagotavlja s stalnim vrednotenjem in prilagajanjem. Za zagotovitev finančne podpore projekta je pomembno zabeležiti razvite izdelke in prikazati uspeh projekta. Prav tako bi bilo treba sistematično in neprekinjeno iskati nadaljnje možnosti za finančne podpore.

VPOGLED

Druga faza projekta GREC-SUD bo končana leta 2019. Kljub povečani udeležbi v teku projektne obdobja, je nadaljnje financiranje negotovo. Prenos projekta v druge regije je možen, če se lahko vzpostavi ustrezna zavezana znanstvena mreža in če je možno financiranje. Če se upoštevajo izkušnje projekta GREC-SUD, lahko podobni, prihodnji projekti delujejo učinkoviteje, s čimer se je lažje izogniti možnim oviram.

Nacionalna delavnica o prilagajanju podnebnim spremembam, ki jo organizira GREC-SUD

*Ekskurzija
GREC-SUD na temo
mokrišča in pod-
nebne spremembe
(Tour du Valat) z
akterji iz znanosti,
politike in drugimi
zainteresiranimi
zastopniki*

Pregled

- ▶ **FORMAT:** Povezovanje in zagotavljanje znanja o podnebnih spremembah ter mreža
- ▶ **CILJ:** Mreža znanstvenikov in regionalnih akterjev služi prenosu znanja o prilagajanju podnebnim razmeram
- ▶ **OBDODJE:** prva faza marec 2015 – februar 2017, druga faza marec 2017–2019, v teku
- ▶ **KRAJ:** Regija Provence-Alpes-Côte d'Azur, Francija
- ▶ **PROJEKTNI PARTNERJI:** med drugim. Météo-France, Centre National du Machinisme Agricole du Génie Rural des Eaux et des Forêts, Maison de la météorologie et du climat des Orres
- ▶ **PODPORNIKI:** med drugim regija Provence-Alpes-Côte d'Azur, l'ADEME
- ▶ **KONTAKTNE OSEBE:** Philippe Rossello, Antoine Nicault, Aurore Aubail
- ▶ **DODATNE INFORMACIJE:** www.grec-sud.fr

ITALIJA

Projekt Il Fiume Chiama

Medobčinski skupni projekt krepi preventivo in sodelovanje pri pripravljenosti na poplave

CILJ IN OPIS

Projekt se usmerja na prebivalce in upravo v sedmih občinah pokrajin Monza in Brianza vzdolž reke Seveso. V preteklosti so jih večkrat prizadele poplave. Cilj postopka sodelovanja je bilo ozvestiti prebivalce na nevarnosti poplav, posredovanje praktičnih informacij o vedenju pri poplavah, dejavno vključevanje prebivalcev v oskrbo pri poplavah in razvijanje „kulture civilne zaščite“. Poleg tega je treba občine podpirati pri boljšem sodelovanju.

Postopek sodelovanja je sledil troskoku „Informirati – vključiti – ukrepati“: Informativne prireditve so dale informacijo o tveganjih v ogroženih območjih in napotke, kako lahko prebivalci zaščitijo sebe in svojo lastnino. Dodatne delavnice za posebne ciljne skupine – npr. kmete ali invalide – so posredovale specifične informacije. Projekt je izdelal natančna ciljna informativna gradiva, npr. letake s praktičnimi nasveti za pripravo

Posebna novost

- POZIV K PREVENTIVI prebivalcev in osredotočenost na ustanovitev „zaščitne kulture“
- Skupne PRAKTIČNE VAJE o vedenju v primeru poplave

na poplavljanje, za pravilno vedenje pri poplavah ter kontaktne podrobnosti o številu občin za vse občine in nasvete za oskrbo in opremo v primeru poplav.

V središču so bile praktične vaje za zaščito pred katastrofami v pripravi na ekstremne dogodke v občinah. Te so izvedli skupaj z lokalnimi organizacijami za civilno zaščito. Udeleženci so lahko tukaj skupaj uporabili tisto, kar so se naučili na delavnicah. Na

ogroženih območjih obal so s prebivalci organizirali tudi skupne čistilne in vzdrževalne akcije. Medobčinske vadbene dejavnosti naj bi spodbujale sodelovanje in izmenjavo.

REPREZENTATIVNOST

Vključitev celotnega prebivalstva v občinah, osredotočenost na preventivo

3

PRILAGOJENE METODE

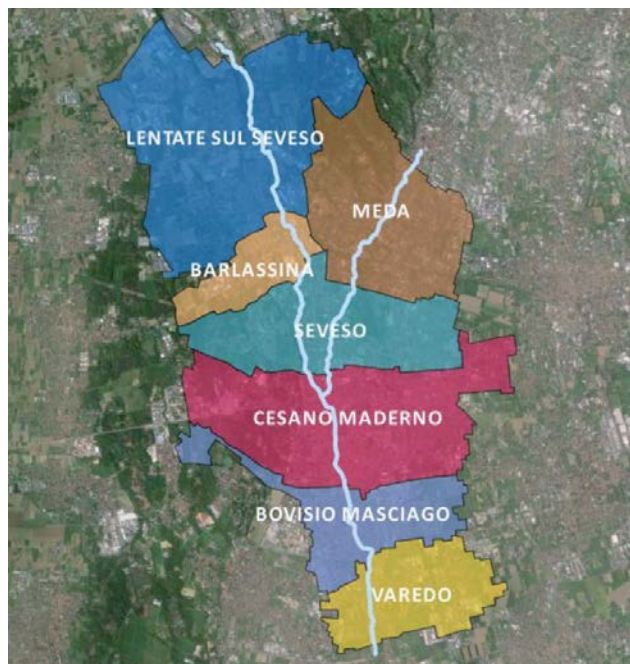
Praktične vaje in ilustrativno gradivo s konkretnimi napotki in vedenjsko usposabljanje za poplavne dogodke

4

DEJAVNIKI USPEHA

Ukrepi pozivajo k preventivi občanke in občane – kaj lahko vsak stori zase, da bi zaščitil svojo družino in občino? Za regijo je bil ta pristop inovativen, saj sta bila krizno upravljanje in pripravljenost na nesreče organizirana tradicionalno, predvsem „od zgoraj navzdol“. Formaty so namerno oblikovani na odprt način, da bi dosegli in vključili čim več prizadetih. Praktične vaje dajejo možnost za učenje, preizkušanje in mreženje.

Sedem občin pokrajin Monza in Brianza spada regijskemu projektu Il Fiume Chiama vzdolž reke Seveso

Pomembno vlogo pri aktiviranju igrajo lokalne organizacije za civilno zaščito, ki imajo v občinah velik ugled. Dejavnosti postavljajo okvir za izmenjavo specifičnih tveganj in sodelovanje med lokalnimi upravami.

IZOGIBANJE OVIRAM

Poplavni dogodki in njihove posledice so odločilna doživetja za vse prizadete. V projektnih občinah je vladal na podlagi predhodnih izkušenj dvom in deloma tudi nezadovoljstvo z oblastmi glede obvladovanja tveganja in preventive. Za postopek je bilo pomembno, da je bil na prireditvah na voljo prostor za razprave o izkušnjah in skrbah. To je pomagalo „očistiti zrak“ in izboljšati dialog med prebivalci in upravo.

VPOGLED

Postopek sodelovanja v občinah je prispeval k oza-veščenosti pri poplavnih nevarnostih in k izostritvi prispevka lastnega ravnanja. Sodelovanje med lokalnimi upravami bi bilo treba še naprej stabilizirati. Po zaključku projekta podpira med drugim Lombardijska fundacija za okolje (FLA) nadaljnje delo prilagajanja na podnebne spremembe z drugimi projekti, npr. v okvirju programa EU-LIFE.

Nadobčinska praktična vaja civilne zaščite, pri kateri sodelujejo prebivalke in prebivalci

Pregled

- ▶ PROJEKT: Il Fiume Chiama – participated adaptation to hydraulic risk in the basin of Seveso river
- ▶ FORMAT: Kombinacija praktičnih vaj civilne zaščite, delavnic, sodelovalna priprava informativnih gradiv
- ▶ OBDOBJE: 2015–2017, zaključeno
- ▶ KRAJ: Lombardija, Italija; 7 občin vzdolž reke Seveso v pokrajinah Monza in Brianza
- ▶ PODPORA: Fundacija Cariplo
- ▶ PROJEKTNI PARTNERJI: Agenzia InnovA21 (koordinacija), Lombardy Foundation for the Environment (FLA), občina Bovisio Masciago
- ▶ KONTAKTNA OSEBA: Dr. Eleonora Esposito, vodja projekta, Agenzia InnovA21
- ▶ DODATNE INFORMACIJE: www.agenziainnova21.org/progetti/il-fiume-chiama (italijanščina)

ITALIJA emBRACE

Študija primera Različne naravne nesreče v Južni Tirolski, Italija

CILJ IN OPIS

Študija primera „Različne naravne nesreče v Južni Tirolski – Opatija“ je bila vključena v vseevropski raziskovalni projekt „emBRACE – Building Resilience Amongst Communities in Europe“ in se je ukvarjala s prilagodljivostjo občine Opatija. Z različnimi metodami (anketo, intervjuji s strokovnjaki, analizo socialnih omrežij) so bili po zemeljskem plazu leta 2012 raziskani obstoječi odnosi in mreže ter informacijski in komunikacijski procesi v Opatiji v okviru naravnih nesreč.

Poudariti je treba analizo socialnega omrežja, saj lahko med drugim prek nje lokalni in regionalni akterji grafično razumljivo predstavijo svoj individualni pogled na obstoječa omrežja in odnose. Predhodne rezultate ankete in analizo socialnih omrežij so uporabili v skupni razpravi s strokovnjaki. Tako je mogoče določiti in oceniti prednosti in slabosti občine glede na ravnanje pri naravnih nesrečah in jih po potrebi prilagoditi. Na srečanju prebivalcev je projekt javnosti predstavil rezultate skupaj z lokalnimi akterji in strokovnjaki.

Posebna novost

- ▶ METODA: Analiza socialnih omrežij za prikaz odnosov v občini oz. regiji

DEJAVNIKI USPEHA

Dobri stiki v regiji in vključevanje znanih lokalnih osebnosti (npr. nekdanjega pismonoša) so pomagali pridobiti prebivalke in prebivalce za anketo. Tudi sporočanje o konkretnih prizadetostih v občini in regiji je privedlo do velikega zanimanja za raziskovalni projekt ter njegove rezultate.

UČINKOVITOST

Metoda analize socialnih omrežij vsebuje obsežno sliko lokalnih odnosov ter informacijske in komunikacijske procese

6

OBJEKTIVNOST

Vmesni rezultati se odražajo in dopolnjujejo v razpravah s strokovnjaki

8

Ogled na kraju samem reševalnih enot v urah po plazju v Opatiji; škoda na stanovanjskih hišah v zaselku Sottrù (občina Opatija, Južna Tirolska, Italija)

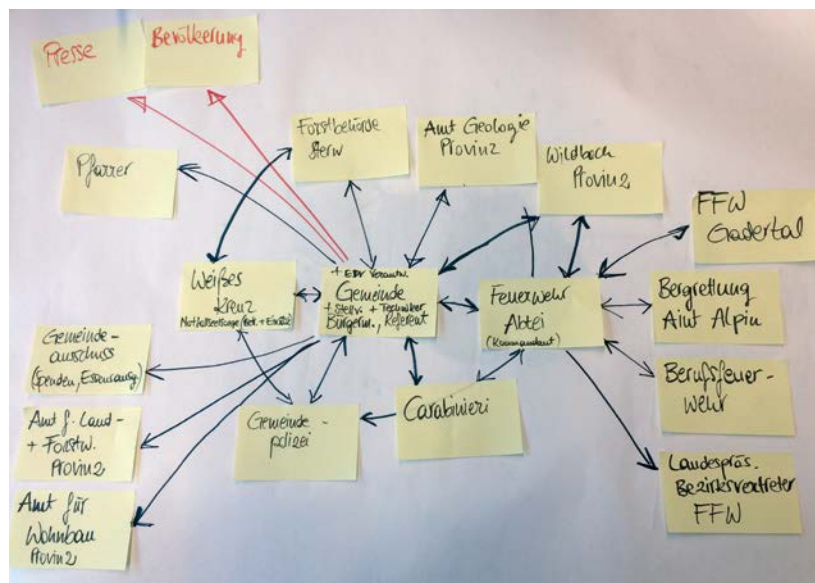
*„Metoda analiza socialnih omrežij je
primerna tudi za druge aplikacije, ker lahko
z njo zelo dobro pokažemo odnose, najsi
bosta to izmenjava
komunikacije ali sodelovanje.“*

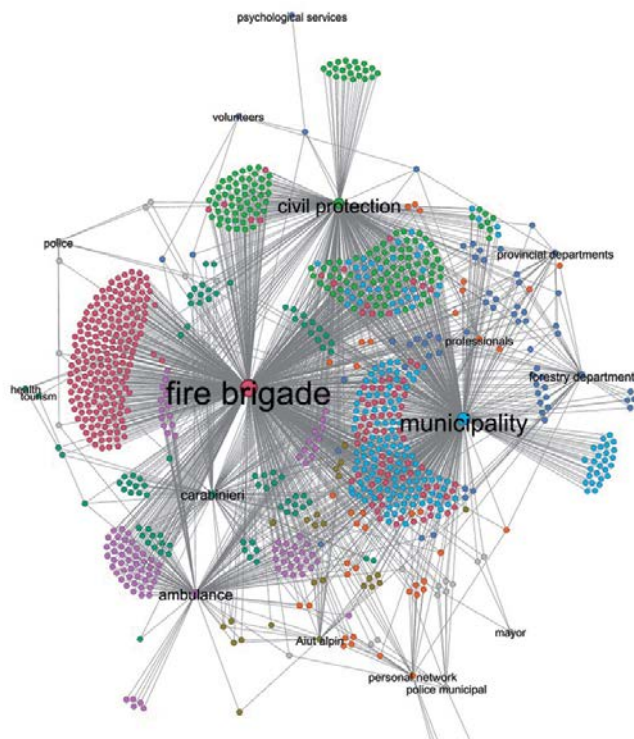
Lydia Pedoth (Eurac Research)

IZOGIBANJE OVIRAM

Projekt je tesno sodeloval z lokalnimi oblastmi in akterji. Pomembno je tudi poudariti, kako ima lahko občina neposredne koristi od projekta. To je pripeljalo do visoke udeležbe in zanimanja za projekt na kraju samem. Poleg tega so strokovnjaki neposredno odgovarjali na intervjuje. V pomoč je bilo tudi konkretno sklicevanje na lokalne razmere in bolj dostopna uporaba jezika pri komunikaciji (npr. izogibanje zapletenim, nerazumljivim pojmom kot je rezilienta (odpornost)).

V načrtu je grafična izdelava socialnega omrežja lokalnih in regionalnih akterjev

VPOGLED

Nadaljnji projekt Strategija komuniciranja o tveganjih (RiKoSt), ki se je začel na pobudo v pokrajini Bolzano, in traja od januarja 2018 do oktobra 2020, poteka v osmih občinah in se loteva rezultatov študije primera „Različne naravne nesreče v Južni Tirolski“. Cilj projekta je izboljšanje komunikacije s prebivalstvom o naravnih nesrečah v občinah na osnovi prej pridobljenih spoznanj.

Rezultat analize socialnih omrežij kot osnova za nadaljnje razprave,
© Pedoth et al, 2018

Pedoth L., Taylor R., Kofler C., Stawinoga A., Forrester J., Matin N., and Schneiderbauer S. (2018): The role of risk perception and community networks in preparing for and responding to landslides: a Dolomite case study. In Framing Community Disaster Resilience: resources, capacities, learning and action. First Edition. Edited by Hugh Deeming, Maureen Fordham, Christian Kuhlicke, Lydia Pedoth, Stefan Schneiderbauer, and Cheney Shreve. Published 2018 by John Wiley & Sons Ltd.

Pregled

- ▶ **FORMAT:** Anketa v občini, intervjuji s strokovnjaki in analiza socialnih omrežij s prebivalstvom oz. ključnimi akterji
- ▶ **CILJ:** Analizirati in ovrednotiti je treba lokalne odnose in poteke v zvezi z naravnimi nesrečami
- ▶ **OBDOBJE projekta emBRACE:** 1.10.2011 do 30.09.2015, zaključeno
- ▶ **KRAJ:** Opatija (sklop projekta), Bolzano, Južna Tirolska, Italija
- ▶ **PROJEKTNI PARTNERJI:** Univerza Northumbria (vodenje projekta emBRACE) s skupno 11 partnerji iz 6 držav, Raziskovalni inštitut Eurac in Stockholmski okoljski inštitut (Študija primera Opatija)
- ▶ **KONTAKTNA OSEBA:** Lydia Pedoth, Eurac Research
- ▶ **DODATNE INFORMACIJE:**
www.embrace-eu.org

SLOVENIJA

Dolgoročna podnebna strategija Slovenije

Postopek postavljanja in načrtovanja okvirja

CILJ IN OPIS

Cilj načrta je bil izdelati usklajeno „Dolgoročno podnebno strategijo“ za Slovenijo. V prvi fazi procesa so bili ocenjeni zlasti obstoječi strateški dokumenti in druge pomembne publikacije. V drugi fazi so udeleženi akterji skupaj določili globino, obseg in načrt strategije.

Pri tem je bilo posebej pomembnih enajst delavnic s predstavniki zadevnega sektorja. Te podobno strukturirane delavnice so v prvem delu obsegale: nagovor, izvedbo analize SWOT in opredelitev skupne vizije. Drugi del delavnice je vseboval: Brainstorming o možnih ukrepih za doseganje opredeljene vizije, moderirano razpravo in prednostno razvrščanje predhodno opredeljenih ukrepov.

Manjše skupine so razpravljale o odgovornostih, morebitnih stroških in virih financiranja ter o oceni ukrepov na podlagi strateške presoje vplivov na okolje. Poleg tega so strokovnjaki podali pregled energetskih in podnebnih scenarijev Slovenije, pri čemer so vključeni možni trendi v razvoj strategije.

Posebna novost

- POSTOPEK: Opredelitev SKUPNE VIZIJE
- INTERDISCIPLINARNOST: Sodelovanje različnih sektorjev od vsega začetka

DEJAVNIKI USPEHA

Za uspeh postopka določanja okvirja in načrta podnebne strategije je bilo v pomoč, da se pomembni akterji iz različnih sektorjev v celoti vključijo in delavnice organizirajo po sektorjih. Pri tem je bilo pomembno ustvariti realističen časovni načrt, da bi lahko izvedli veliko število delavnic v relativno krat-

kem času. Razvite rešitve in ideje so skupaj uskladili in pisno zabeležili, da bi se lahko kasneje sklicevali nanje in kar bi omogočilo pregleden postopek.

UČINKOVITOST

Oblika omogoča sodelovanje različnih sektorjev v razmeroma kratkem času in podpira skupno prihodnje izvajanje vizij

6

USMERJENOST NA IZVAJANJE

Razvoj konkretnih, z vizijami usklajenih ukrepov za različne sektorje, ki odločilno vplivajo na prihodnje dolgoročne podnebne strategije

11

„Mislim, da je bil celoten proces delavnic inovativen, ker je bila najprej skupno določena ena vizija za vsak sektor, šele nato se je razpravljalo, kakšni so nujni konkretni ukrepi za izvajanje te vizije.“

Barbara Simonič (Ministrstvo za okolje in prostor Slovenije)

IZOGIBANJE OVIRAM

Uspešno izvajanje dolgoročne podnebne strategije Slovenije v prihodnje zahteva podporo vseh pomembnih akterjev, da bi se izognili oviram. Če določene skupine akterjev dvomijo v pomembnost razvoja strategije (npr. predstavniki industrije), se lahko poudarijo prednosti, da bi zbudili zanimanje. Tudi različni cilji in konflikti v teku procesa niso redkost.

V Sloveniji so te težave rešili s ciljno zmernostjo. Poleg tega nekatere ciljne skupine (npr. predstavniki industrije) niso bile zainteresirane za sodelovanje. Tukaj je treba poudariti, kakšne konkretne prednosti imajo od tega skupine akterjev od sodelovanja pri razvoju strategije.

VPOGLED

Postopek se lahko dobro prenese v druge države, ki želijo razviti strategijo razvoja za prilagajanje podnebnim razmeram. Pri izvedbi delavnice v drugi regiji npr. v drugi državi so lahko pomembni sektorji drugačni in trenutne akterje je treba ponovno določiti in izprašati.

Vtisi iz ene od enajstih delavnic za razvoj „Dolgoročna podnebna strategija“ za Slovenijo

Pregled

- ▶ **FORMAT:** Niz delavnic, ki je razdeljen na sektorje s skupno opredeljeno vizijo, analizo SWOT in oblikovnimi ukrepi
- ▶ **CILJ:** razvojna strategija podnebja, ki po možnosti vključuje vse predstavnike sektorjev
- ▶ **OBD OBJE:** Od aprila 2010 do aprila 2012, zaključeno (postopek določanja in načrtovanja okvirja, 2 javni prireditvi), poteka (Razvoj dolgoročne podnebne spremembe v skladu s Pariškim sporazumom)
- ▶ **KRAJ:** Ljubljana (kraj prireditve), Slovenija (sklop projekta)
- ▶ **KONTAKTNA OSEBA:** Barbara Simonič, Ministrstvo za okolje in prostor Slovenije
- ▶ **DODATNE INFORMACIJE:** www.mop.gov.si

SLOVENIJA

LIFE ViVaCCAdapt

Izvajanje ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam v Vipavi, Sloveniji

CILJ IN OPIS

Projekt LIFE ViVaCCAdapt je namenjen dvema konkretnima ukrepoma prilagajanja podnebnim spremembam v kmetijstvu: učinkovito namakanje in rastlinska zaščita pred vetrom proti eroziji prsti. Strategije namakanja kmetov so znanstveno podprte in analizirane – npr. z meritvami vlage v tleh – za razvoj predlogov za izboljšavo.

Za učinkovito zaščito pred vetrom proti eroziji prsti se posadi živa meja na dolžini najmanj 5 metrov na ali v neposredni bližini obdelovalne površine. Projektu se lahko udeležijo vsa kmetijska gospodarstva iz regije.

V prvi poskusni fazi z izbranimi akterji kmetijstva se je razpravljalo o možnih težavah in možnostih za izboljšave ukrepov prilagajanja pri izvajanju. O projektu bo obveščeno lokalno prebivalstvo in povabljeni k predložitvi povratnih informacij.

Posebna novost

- KONKRETNO IZVAJANJE IN NADALJNI RAZVOJ ukrepov prilagajanja skupaj s kmetijstvom:

učinkovitejše namakanje in zaščita pred vetrom z zasaditvijo

DEJAVNIKI USPEHA

Zavezujoča obljuba udeležbe kmetov na projektu zagotavlja varno načrtovanje in povezanost obeh strani ter zaščito razdeljenih merilnih instrumentov. Poleg tega pomagajo stiki lokalnih akterjev pri pogovoru s kmeti in pri reševanju sporov znotraj projekta. Tu je med drugim za kmete učinkovita znanstvena podpora pri analizi podatkov in sporočanju izmerjenih podatkov o vlažnosti tal.

Hkrati pa obstaja za projekt veliko zanimanje, saj imajo lahko kmetje z ukrepi kratkotrajno (učinkovito namakanje) oz. dolgoročno (sajenje proti zaščiti vetra) neposredno korist.

Zasaditve sodelujočih kmetijskih akterjev kot ukrep proti eroziji tal

OBJEKTIVNOST

Nepristranske informacije o projektu in obsežna podpora znanosti, zlasti v poskusni fazi

8

USMERJENOST NA IZVAJANJE

Konkretni kmetijski ukrepi prilagajanja se najprej preverijo s skupino kmetov in nato uvedejo v široko uporabo

11

*„Kmete smo vključili že na
začetku projekta, saj so ciljna
skupina in odločilni dejavnik za uspeh.“*

Patricija Štor (Razvojna agencija ROD)

IZOGIBANJE OVIRAM

V okviru projekta je prišlo do tesnega sodelovanja z lokalnimi oblastmi, kar olajšuje stik in sodelovanje s kmeti. Razen tega je poudarjena neposredna korist za kmete. Kljub temu pa je bil ukrep sajenja proti zaščiti vetra pogosto kritiziran, ker so za to potrebne kmetijske površine, ki jih je sicer mogoče obdelovati. Za rešitev sporov pomaga pogovor z lokalnimi kontaktnimi osebami in oblastmi.

Nekateri kmetje se niso mogli udeležiti druge delavnice zaradi spremenljivih vremenskih razmer in s tem prestavljenim časom žetve. S pomočjo bolj prilagodljivega časovnega razporeda je bila udeležba na delavnici visoka. Zaradi poskusne faze za učinkovitejše namakanje je mogoče v teku projekta prilagoditi in izboljšati ravnanje in energetske intenzivni prenos podatkov merilnih instrumentov.

*Ekipa meri vlažnost
tal na kmetijskih
površinah – kmetje
prejmejo povratne
informacije o rezul-
tatih analize*

Pregled

- ▶ **FORMAT:** Poskusna faza in izvajanje dveh konkretnih ukrepov prilagajanja v kmetijstvu
- ▶ **CILJ:** Bolj učinkovito namakanje obdelovalnih površin in preprečevanje erozije tal s sajenjem
- ▶ **OBD OBJE:** Od 01.07.2016 do 30. 06. 2021, v teku
- ▶ **KRAJ:** Vipava (sklop projekta), Slovenija
- ▶ **KONTAKTNA OSEBA:** Patricija Štor, Razvojna agencija ROD
- ▶ **DODATNE INFORMACIJE:**
www.life-vivaccadapt.si/en

VPOGLED

Predviden je že nadaljnji projekt LIFE-Projekt za prilagajanje podnebnim spremembam s projektno idejo o uporabi odpadne vode za namakanje.

Merilni instrument za vlažnost tal kot pripomoček pri zbiranju podatkov

Kontrolni seznam za uspešno sodelovanje

Sledeči seznam združuje izkušnje predstavljenih primerov, dopolnjen s priporočili iz strokovne literature o sodelovanju akterjev. Služi lahko kot kontrolni seznam za načrtovanje oblik sodelovanja

na strukturiran način, za uspešno izvedbo in – ravno zato, ker je ta del pogosto prekratek – za boljšo pripravljenost za zavzeto sodelovanje udeležencev tudi v prihodnosti.

123

PRIPRAVA		
Koraki	Osrednja vprašanja za delo	Opravljeno
Opredelitev konkretne teme, ki jo je treba obdelati po formatu; določitev ciljev; sami preveriti tudi smiselnost ciljev	Ali so bili vsi udeleženci pravočasno obveščeni in povabljeni? Ali lahko povezovalci, ki so zaupljivi, pošiljajo vabila? Ali je smiselno širiti format prek časopisov in medijev? Katere cilje je treba doseči z obliko? Kaj je zunaj ciljev in kaj format ne more doseči? (Meje forma- ta) Ali je tema pomembna / pereča za ciljne skupine?	☐
Vključevanje obstoječega znanja in predhodnih procesov v pripravo	Ali so že v preteklosti obstajali podobni formati na katerih je mogoče graditi? Kateri akterji / mreže lahko prispevajo k izkušnjam? Katere dodatne vire informacij je mogoče uporabiti? (npr. lokalno upravljanje okolja, okoljska združenja, strokovni časopisi in poročila o projektih)	☐
Določitev ciljnih skupin, analiziranje ciljnih skupin	Koga naj format nagovarja? Kje so zanimanja ciljnih skupin? Kako je mogoče motivirati za udeležbo? Kakšno dodano vrednost imate s formatom? Kako in prek katerih kanalov je najbolje doseči ciljne skupine?	☐

PRIPRAVA		
Koraki	Osrednja vprašanja za delo	Opravljeno
Razviti načrt predstavitve	Katera vrsta sodelovanja je najbolj primerna (posredovanje informacij, posvetovanje, skupni razvoj znanja in rešitev skupni razvoj strategij)? Ali naj se format izvede enkrat ali kot serija? Katere metode se uporabljajo? Ali so metode in udeleženci združljive?	☐
Zagotoviti strokovni potek dela	Ali se lahko uporabi strokovna zmernost / upravljanje prireditve za izvajanje? Ali je zasnova napisana strukturirano, sestavljen podroben časovni načrt in razdeljene odgovornosti? Ali je na voljo dovolj sredstev za izvajanje in ponavljanje?	☐
Vključevanje ciljnih skupin v načrtovanje	Kako so lahko ciljne skupine vključene v določitev ciljev in oblik? Kateri instrumenti dialoga so pri ciljnih skupinah znani in priljubljeni? Ali so lastni prispevki udeležencev dogovorjeni vnaprej? Ali zasnova predvideva zadosti prostora za izmenjavo in razpravo?	☐
Premagovanje ovir za udeležbo	Kakšni so spori na sestankih in kakšni so časovne omejitve pri udeležencih (vzporedne prireditve z istimi ciljnimi skupinami, dopusti/čas počitnic, ...)? Ali se lahko -kjer je potrebno – zagotovijo potni stroški?	☐
Razviti načrt komunikacije	Kdaj je treba ciljne skupine oz. javnost obvestiti o formatu? (Pomislite tudi na nosilci političnih odločitev / predstavnike) Ali je treba upoštevati roke za komunikacijo oz. naznanilo v okviru obveznih postopkov sodelovanja? Kateri kanali so za to primerni (npr. mediji, e-pošta, osebni nagovori)? Katere druge pobude, projekte, procese je treba predhodno vzpostaviti?	☐
Pripraviti atmosferski okvir	Pri udeležbi na prireditvah: Ali je kraj prireditve (zadosti prostora, primerno vzdušje) ustrezen? Ali je v kraju dovolj prostora za osebno izmenjavo, npr. med odmorom za kavo?	☐

123

IZVAJANJE		
Koraki	Osrednja vprašanja za delo	Opravljeno
Zagotoviti upravljanje povabil	Ali so bili vsi udeleženci pravočasno obveščeni in povabljeni? Ali lahko povezovalci, ki so zaupljivi, pošiljajo vabila? Ali je smiselno širiti format prek časopisov in medijev?	☐
Cilje formata jasno sporočati in upravljati pričakovanja	Ali poznajo vsi udeleženci cilje in vsebino formata? Ali je jasno razloženo, katere cilje lahko format doseže in katere ne? Ali udeleženci vedo, kakšne so možnosti za sodelovanje? Ali se dodatna vrednost sporoči udeležencem?	☐
Določitev pravil za medsebojno druženje in paziti na njihovo doslednost	Ali obstajajo jasni sporazumi o tem, katere pravice in dolžnosti imajo vsi udeleženci? Kako se sprejemajo odločitve (večinsko, načelo soglasja)? Kako zagotoviti spoštljivo in zaupanja vredno druženje?	☐
Podpirati izmenjavo in učenje	Ali format podpira neposredno, osebno komunikacijo (npr. v majhnih skupinah ali pri skupnih praktičnih vajah)? Ali se teme obravnavajo in ali se o njih razpravlja skupinsko (npr. v svetovnih kavarnah)?	☐
Sporočanje vlog vseh sodelujočih	Ali je vsem udeležencem jasno, kdo so organizatorji, moderatorji, sodelujoče skupine? Kdo koga zastopa?	☐
Predstavitev dobro pripravljenih znanstvenih dejstev	Ali bodo za format posredovane vse potrebne informacije? Ali so informacije pripravljene na privlačen način in ali so predstavljene v primerni obliki (npr. predavanje zunanjih strokovnjakov, intervjuji, panelne razprave, ekskurzije, razstavni predmeti)? Ali vsebine izpolnjujejo zahtevam udeležencev?	☐
Biti ozaveščen za posebnosti podnebnih sprememb in prilaganju podnebnim spremembam	Ali so kompleksna vprašanja nazorno in dovolj pojasnjena? Ali so negotovosti sporočene (npr. v povezavi z modeli in podnebnimi projekcijami)? Ali je na voljo dovolj prostora za povpraševanje in pojasnitev pojmovnosti?	☐

IZVAJANJE		
Koraki	Osrednja vprašanja za delo	Opravljenost
Če je mogoče, uporabiti čustveno zanimive elemente	Ali obstaja prostor za osebne zgodbe in pripovedi? Ali se lahko upoštevajo posebni lokalni dogodki in razvoji v povezavi z podnebnimi spremembami (npr. ekstremni dogodki v preteklosti)?	☐
Biti prilagodljiv za nove vnose med formatom	Ali se lahko prevzamejo nove spodbude udeležencev, npr. z novimi temami za razpravo ali razvoj novih ukrepov?	☐
Prepoznati in sprejeti razlike v stališčih in mišljenju	Ali je na voljo dovolj prostora za razprave? Ali se lahko nasprotna mnenja izrazijo in zabeležijo? Ali so npr. pri panelnih razpravah zastopana različna stališča?	☐

123

NADALJEVALNE DEJAVNOSTI		
Koraki	Osrednja vprašanja za delo	Opravljeno
Sestaviti dokumentacijo o prireditvah in jo dati na voljo sodelujočim	Kako bo zabeležen potek formata? Kako se zabeležijo glavni izsledki in teme razprave? Ali obstaja možnost za foto in video dokumentacijo? Ali so potek in rezultati nazorno pripravljeni in udeležencem pravočasno odposlani?	☐
Prireditve do zastavljenih ciljev ovrednotiti in dati oceniti s strani udeležencev	Ali je v načrtu formata na koncu vsebovan kratek razmislek? Ali se lahko obrazci za povratne informacije izpolnijo in znanstveno ovrednotiti? Ali obstajajo druge možnosti, kako lahko udeleženci podajo povratne informacije (spraševanje po točkah, povratne informacije po e-pošti, povratne informacije prek socialnih medijev)?	☐
Sporočanje dodatne vrednosti formata za udeležence: Sporočanje rezultatov, ohranjanje stikov z udeleženci in sporočati o uporabi rezultatov	Katere konkretne rešitve in izdelke ustvarja format (npr. skupni zgled, preizkušanje konkretnih ukrepov, nova partnerstva)? Kako se lahko rezultati sporočajo udeležencem? Ali se sporoča, kako bodo rezultati uporabljeni naprej? Ali obstajajo redna obveščanja o nadaljnjih korakih v procesu?	☐
Ohranjati izmenjavo, npr. prek povezovalnih formatov ali vzpostavljanjem komunikacijskih struktur	Ali imajo udeleženci možnost, da ostanejo še naprej v stiku, npr. prek razdelilnika za e-pošto, spletnih forumov, socialnih medijev? Kakšne so možnosti za nadaljevanje prireditve? Ali lahko izven formata nastanejo delovni krogi ali podobne oblike sodelovanja?	☐
Skupaj s ciljnimi skupinami opazovati in ovrednotiti, kakšni so srednjeročni in dolgoročni učinki formata	Ali so rezultati formatov za izvajanje ovrednoteni? Ali se preverja z zadostnimi časovni presledki o učinku formata (npr. prenos zgleda, ohranjanje preizkušenih ukrepov, novi, učinkoviti odbori)? Kakšna je ocena udeležencev o srednje- in dolgoročnem uspehu formata?	☐

Dodatne informacije o prilagajanju na podnebje v alpskih državah

AVSTRIJA

www.klimawandelanpassung.at

Nacionalni informacijski portal o prilagajanju podnebnim spremembam v Avstriji; Informacije o podnebnih spremembah, politika prilagajanja, praksa prilagajanja, raziskava in svetovalci, orodja in ponudba podpore za občine, zvezne dežele in sektorji

www.bmnt.gv.at/umwelt/klimaschutz/klimapolitik_national/anpassungsstrategie.html

Nacionalna strategija prilagajanja podnebnim spremembam (NAS) Avstrije; Informacije in dokumenti Zveznega ministrstva za trajnostni razvoj in turizem (BMNT) o procesu NAS

www.ccca.ac.at

„Climate Change Centre Austria“ – spletni portal mreže za raziskovanje podnebja v Avstriji

ŠVICA

www.bafu.admin.ch/bafu/de/home/themen/klima/fachinformationen/anpassung-an-den-klimawandel.html

Informacije Zvezne agencije za okolje za prilagajanje podnebnim spremembam z informacijami o strategijah prilagajanja zvezne skupščine za prilagajanje v kantonih in sektorjih in o pilotnih programih prilagajanja podnebnim spremembam

www.nccs.admin.ch/nccs/de/home.html

Spletna stran Zvezne mreže za podnebne storitve (NCCS). Kot nacionalni organ za usklajevanje in inovacije ter vozlišče znanja podpira NCCS sprejemanje odločitev, ki so združljive s podnebjem, da bi zmanjšali tveganja, povečali možnosti in optimizirali stroške.

https://naturwissenschaften.ch/topics/climate/climate_change_and_switzerland

Podnebni portal ProClim nudi pregled trenutnega stanja znanja na področju podnebja in globalnih sprememb ter navaja pomembne strokovne prireditve in publikacije.

NEMČIJA

www.klivoportal.de/

Nemški portal za ohranjanje podnebja je osrednja platforma za podatke in informacije o podnebnih spremembah ter storitev za ciljno usmerjeno prilagajanje na posledice podnebnih sprememb.

www.umweltbundesamt.de/themen/klima-energie/klimafolgen-anpassung/anpassung-auf-kommunaler-ebene

Informacije Zvezne agencije za okolje o prilagajanju na podnebne spremembe na lokalni ravni vključno s pregledom orodij za podporo procesov prilagajanja

www.klimastadtraum.de

Informacijski portal zveznega inštituta za raziskave gradnje, mest in prostora (BBSR) o rezultatih raziskovanja in projektih praks o mestnem in regionalnem razvoju v prilagojenem okolju

www.ecologique-solidaire.gouv.fr/observatoire-national-sur-effets-du-rechauffement-climatique-onerc
Portal prilaganja podnebnim spremembam državnega
observatorija za posledice globalnega segrevanja (ONERC)

Državna informacijska platforma za prilagajanje podnebnim spremembam „Wiklimat“

ITALIJA

www.minambiente.it/pagina/adattamento-ai-cambiamenti-climatici-0

Informacije Ministarstva za ekološko, zaščitno prostora in morja o

www.minambiente.it/pagina/adattamento-ai-cambiamenti-climatici-0
Informacije Ministrstva za okolje, zaščito prostora in morja o
državni strategiji za zaščito in prilagajanje podnebja, nacionalni
akcijski načrt in povezave do pomembnih dokumentov

www.sisclima.it
Spletna stran italijanske družbe za raziskavo podnebja (SISC) – platforma za interdisciplinarno izmenjavo in raziskovanje tem, povezanih s podnebjem

www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/podnebne_spremembe/prilaganje_podnebnim_spremembam

Spletna stran Ministrstva za okolje in prostor o prilagajanju podnebnim spremembam z informacijami nacionalne strategije

<https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries/slovenia>

Informacije o Sloveniji na spletni strani ClimateADAPT Evropske
agencije za okolje (EEA)

www.capa-eusalp.eu
Transnacionalna platforma o prilagajanju podnebnim spremembam v alpskem prostoru

<https://climate-adapt.eea.europa.eu>
Platforma Evropske agencije za okolje (EEA) za prilagajanje na podnebne spremembe

 **Bundesministerium
Nachhaltigkeit und
Tourismus**

 **Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra**

Swiss Confederation

Federal Office for the Environment FOEN

**REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT
AND SPATIAL PLANNING**

► Prenos naše brošure

Kurzlink: bit.ly/2dowYYI

 www.facebook.com/umweltbundesamt.de

 www.twitter.com/umweltbundesamt

 www.youtube.com/user/umweltbundesamt

 www.instagram.com/umweltbundesamt/